

«Σφαγείο. Αδέλφια στη δίνη του πολέμου»

> Το βραβευμένο έργο του Ισραηλινού Ιλάν Χατσόρ από την ΕΘΑΛ

Υπάρχει ένα ψυχολογικό τεστ. Αν το άτομο στη δοσμένη λέξη «άσπρο» θα ανταποκριθεί με τη λέξη «μαύρο», και στη λέξη «κρύο» με τη λέξη «ζεστό», χωρίς να του έχει ζητηθεί να βρει το αντώνυμο, τότε υπάρχει πολύ μεγάλη πιθανότητα να συνεχίζει να φτιάχνει «αντίπαλα ζευγάρια» και στις περιπτώσεις που η δοσμένη λέξη δηλώνει εθνικότητα ή θρησκεία. Δηλαδή στη λέξη «χριστιανός» ο συνειρμός δε θα οδηγήσει στη λέξη «αγάπη» ή «Χριστός», αλλά στη λέξη «μουσουλμάνος». Τότε και η λέξη «Έλληνας» δεν οδηγεί στο «Σωκράτη» ή τον «Παρθενώνα», αλλά στη λέξη «Τούρκος». Και η λέξη «?ισραηλινός» αυτόματα φέρνει τη λέξη «Παλαιστίνιος». Συντονισμένος μ' αυτό τον τρόπο δικής σκέψης, ο άνθρωπος συνεχίζει να σκέφτεται σε δύο παράλληλες «στήλες», τοποθετώντας τα χαρακτηριστικά των «αντίπαλων» εννοιών σ' ένα σχήμα συνεχούς αντιπαράθεσης. , ενεργοποιώντας έτσι στην αντίληψή του διπλό στερεότυπο. Δεν ξέρω πόσοι από μας δεν θα ακολουθούσαν την πιο πάνω ψυχολογική πεπατημένη.

Ίσως γι' αυτό το λόγο το γεγονός ότι έργο ενός Ισραηλινού συγγραφέα έχει ως θέμα την Ιντιφάντα και ως ήρωες Παλαιστίνιους από μόνο του ενεργοποιεί αφενός όσα ο καθένας μας έχει συσσωρεύσει γύρω από το θέμα, αφετέρου γοητεύει εκ των προτέρων με την πράξη προσπέλασης της διαχωριστικής γραμμής μεταξύ του ζεύγους των αντιπάλων. Ίσως γι' αυτό το λόγο το έργο βραβεύτηκε, μεταφράστηκε, ανεβάστηκε πολλές φορές.

Ο Ίλαν Χατσόρ έχει γράψει το «Σφαγείο» το 1990, σε ηλικία 26 χρόνων. Νεανική γραφή. Έργο-πράξη. Οι τρεις Παλαιστίνιοι είναι αδέλφια. Τρία αδέλφια διαφορετικά μεταξύ τους στη στάση ζωής, στους χαρακτήρες, στις επιλογές τους. Μα αυτό είναι από τα πιο γνωστά περιπλανώμενα μοτίβα, των παραμυθιών, των μύθων, των παραβολών. Η σύλληψη του συγγραφέα, η επιλογή του να δείξει την ιστορικο-πολιτική κατάσταση μέσα από μια σύγκρουση τριών αδερφών, έχει μέσα της κάτι το πρωτόγονο, κάτι από Παλαιά Διαθήκη, από τους αρχαίους μύθους εκείνου του τόπου όπου έζησαν οι πρόγονοι του συγγραφέα και οι πρόγονοι των τριών ηρώων του. Ο Ναήμ είναι αντάρτης, μέλος ομάδας μαχητών της Ιντιφάντα, ο Δαούδ εξασκήθηκε στην τέχνη της επιβίωσης, συνεργάστηκε με τους κατακτητές, πρόδωσε, ο Χαλίντ είναι στη μέση, στη θέση του συμφιλιωτή, του συμβιβαστή των δύο επιλογών. Η ενότητα χώρου και χρόνου δυναμώνει το ύφος

Ο σκηνοθέτης Μηνάς Τίγκιλης δεν έψαξε στο έργο την αυστηρή απλότητα του μύθου. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι περιορίστηκε στην κυριολεκτική αναπαράσταση αυτού που προσδιόρισα ως επίστρωμα, δηλαδή της πλοκής και της ψυχολογικής πτυχής του έργου.

της πρωτόγονης σύγκρουσης. Η ρεαλιστική υπόθεση και ο ψυχολογισμός είναι το επίστρωμα, που κατά την άποψή του δεν καλύπτει τη δομή του αρχέτυπου μύθου και τη στιλιστική της διδακτικής παραβολής.

Όσα γράφτηκαν πιο πάνω δεν έχουν χαρακτήρα αξιολόγησης, αλλά προσπάθειας υφολογικής ανάλυσης του έργου του Χατσόρ.

Ο σκηνοθέτης Μηνάς Τίγκιλης δεν έψαξε στο έργο την αυστηρή απλότητα του μύθου. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι περιορίστηκε στην κυριολεκτική αναπαράσταση αυτού που προσδιόρισα ως επίστρωμα, δηλαδή της πλοκής και της ψυχολογικής πτυχής του έργου. Η δική του γενίκευση έγινε στο

συμβολικό επίπεδο. Ο σκηνοθέτης έχει αφιερώσει την παράστασή του στην ακραία σκληρότητα του αγώνα μεταξύ των δύο φυλών, των Ισραηλινών και των Παλαιστίνιων, της εμφύλιας σύγκρουσης μεταξύ των ηρώων του έργου, αλλά και όλων των τυπολογικά όμοιων αγώνων, όπου οι ανθρώπινες συμπεριφορές υποχωρούν μπροστά στους απάνθρωπους κανόνες των θανατικών παιχνιδιών. Το σφαγείο ανάγεται στο σύμβολο αυτής της σκληρότητας.

Τα φαινομενικά νατουραλιστικά στοιχεία του σκηνικού του Νίκου Κουρούσιπ (κεφάλια σφαχτών, ωμό κρέας, γάντζοι, το αίμα που ρέει) εκπέμπουν επιθετικό εξπρεσιονισμό, αλλά ταυτό-

χρονα στηρίζουν τη σκηνοθετική ιδέα για την αναγωγή του χώρου σε συμβολικό σφαγείο.

Οι τρεις ηθοποιοί της παράστασης είναι επιφορτισμένοι με διπλό στόχο - να διατηρούν την κάθε στιγμή την «απόσταση» της διαφορετικότητας μεταξύ τους και να παίζουν με τις εντάσεις που διαπερνούν τις πλευρές του τριγώνου των μεταξύ τους σχέσεων. Ο Παναγιώτης Λάρκου στην πρώτη του εμφάνιση στην κυπριακή θεατρική σκηνή φτιάχνει μια μορφή με σκληρό περίγραμμα που δε χάνει το σχήμα της στις συγκρούσεις και εντάσεις. Ο Ναήμ του, ο μαχητής και τιμωρός, θα κέρδιζε αν την ίδια σαφήνεια σχεδίου είχε ο Δαούδ του Ιάκωβου Ιακώβου και ο Χαλίντ του Αντρέα Νικολαΐδη, επειδή στο «Σφαγείο» εκεί που «τελειώνει» ο ένας ρόλος «αρχίζει» ο άλλος και οι μορφές δεν «συνορεύουν» απλώς, αλλά αλληλοπροσδιορίζονται. Ο Αντρέας Νικολαΐδης δε, φτάνει στο ψηλό ανθρωπιστικό επίπεδο του συμφιλιωτή που αρνείται να ακολουθήσει τα αδέλφια του στα άκρα. Είναι λίγο αμήχανος και ασαφής. Ο Ιάκωβος Ιακώβου, ενώ καταφέρνει τη βαθμιαία ψυχολογική αποκάλυψη του ήρωά του, χάνει τον έλεγχο στις στιγμές ιδιαίτερης έντασης

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ

Μετάφραση: Κορνηλία Σωτηριάδου.
Σκηνοθεσία: Μηνάς Τίγκιλης. **Σκηνικά/Κοστούμια:** Νίκος Κουρούσιπς.
Σχεδιασμός φωτισμών: Αλεξάνταρ Γιότοβιτς. **Μουσική επιμέλεια:** Τάσος Ζαχαρίου
Παίζουν: Παναγιώτης Λάρκου, Αντρέας Νικολαΐδης, Ιάκωβος Ιακώβου